

Oponentský posudek na diplomovou práci Jana Kubizňáka „Odpovědnost státu za škodu podle českého a komunitárního práva“

Téma odpovědnosti členského státu v komunitárním právu se řadí k poměrně vyhledávaným tématům diplomových prací, což vede na straně oponentů k postupně stále vyšším očekáváním. Pan Kubizňák tato očekávání nezklamal, neboť si situaci ztížil tím, že se pustil do srovnávacího rozboru zanedbávané české úpravy v zák. č. 82/1998 Sb. Toto rozhodnutí je záslužné tím spíše, že nová úprava, reagující mj. na členství ČR v EU, je dosud v nedohlednu (návrh věcného záměru zákona byl letos na jaře Legislativní radou vlády odmítnut jako nezpůsobilý). Autor jen nepřímou (a až v závěru) naznačuje, že relevantní judikatura obecných soudů dosud není k dispozici, což práci posouvá do ryze teoretické roviny, byť má na zřeteli i aktuální legislativní potřebu.

Nejedná se však v pravém smyslu o komparaci, ale posouzení hledisek slučitelnosti naší úpravy, přičemž diplomant ve vzájemném vztahu komunitární a české úpravy nespátřuje žádný horizontální rozměr. Je přitom známo, že ESD odvíjel podmínky odpovědnosti státu i institut jako celek od mimosmluvní odpovědnosti Společenství, založené na „obecných zásadách společných právním řádům členských států“ (čl. 288 odst. 2 SES). Čím si diplomant vysvětluje naléhání ESD na stejných podmínkách odpovědnosti Společenství a členských států? Specifickou situací pak je souběh skutkových podstat porušení komunitárního práva, vedoucí k otázce vzájemného vztahu odpovědnosti jednotlivých úrovní – jako subsidiární, dělené nebo solidární.

Struktura práce je logická a bez zásadních mezer – od obecného a historického výkladu k jednotlivostem a současnosti, se závěrečným pokusem o syntézu. Použité metody odpovídají standardům vědecké práce, včetně odkazů na odborné prameny (ne dosti jich však!) a soudní rozhodnutí, jakož i průběžné kladení upřesňujících otázek a nástinů vlastních řešení. Diplomantovy úvahy jsou střizlivé.

Přesto lze mít k diplomové práci některé připomínky, z nichž uvádím – kromě shora zmíněné - zejména:

- jaká je funkce institutu odpovědnosti ve vztahu k přímému a nepřímému vnitrostátnímu účinku? pochybnost vyvolává závěr na s. 48, doporučující – v případě nepoužitelnosti čl. 36 Ústavy bez prováděcí úpravy na odpovědnost zákonodárce – i přímou aplikaci evropského práva;
- s tímto váháním ohledně přímé použitelnosti čl. 36 (obdobně vyplývá z odkazu na náleze Ústavního soudu ČR 128/99 na s. 18) kontrastuje opačný závěr, nepřihlízející při tom k absenci zákonné úpravy (s odkazem na ustálenou judikaturu!);
- na s. 18 se tvrdí, že soudy nejsou vázány vůbec žádnými lhůtami: ani podle mezinárodních smluv, majících přednost před zákonem?
- kritické hodnocení požadavku předchozího zrušení nezákonného rozhodnutí podle zák. č. 82/1998 Sb. (s. 43) je správné, vyžadovalo by ale skutečnou komparaci s obdobnými (např. V. Británie) a rozdílnými (např. Francie) úpravami, zatímco ESD inklinuje zřejmě k řešení německému někde mezi oběma (C-334/92 Wagner Miret – připustil možnost národních soudů zkoumat, zda poškozený jednal s řádnou péčí, vč. využití dostupných právních prostředků k odvrácení škody).

- jaký dopad na komunitární odpovědnost členského státu bude mít rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve Štrasburku uplatněný v případě porušení práva na spravedlivý proces (např. nepřiměřenou délkou soudního řízení spojeného s vymáháním komunitárního práva), které je současně základním právem EU (na účinnou právní ochranu), garantovaným judikaturou ESD?

Předloženou práci považuji za **způsobilou k obhajobě**.

V Praze 29. října 2006

JUDr. Ing. Jiří Zemánek, CSc.